

בסיעתא דשמיא

זריחה לענת ערב

黑夜中的一缕光芒

חוי גרינשטיין

שנחאי, אפריל 2026

楔子

(回响的黎明)

הזריחה מהדהדת

אולם קטן ואפוף שקט אצילי, אין אורות נבובים של מצלמות ולא תשואות סוערות של קהל אלפים. הועדה הבינלאומית נאלצה, לראשונה בתולדותיה, לחרוג ממנהגיה הנוקשים ולהיעתר לבקשה לקיים את הטקס בצנעה, הרחק משאון התקשורת והזרקורים.

היא עמדה שם, בפשטות מעודנת. המדליה המוזהבת והתעודה היוקרתית שהונחו בידיה סימלו את פריצת הדרך הטכנולוגית ששינתה את פני האנושות, פיתוח שהביא אור וראייה למיליונים שחיו באפלה. אך עבורה, הפרס הגדול באמת לא היה התואר העולמי, אלא הדמויות שנכחו בחדר.

מולה עמדו אביה, אימה ואחותה.

מבטה פגש בעיניו של אביה, מבט שהציף שנים רחוקות ואפלות, שבהן אביה גמר אומר להציל את חייה כנגד כל הסיכויים. היא נזכרה בסיכון האדיר שנטל על עצמו כשבחר להפר את תכתיבי המשטר והחוק האכזרי, ויצא למסע מפרך בחיפוש אחר מזור ותקווה. היא ראתה את הדמעה השקטה שזלגה על לחי אימה - זו שסוככה עליה בילדותה מאימת השלטונות, ואת החיוך הגאה של אחותה, שבדרכה מעוטת היכולות ניסתה לרפד לה את הדרך להישרדותה.

כשהתבקשה לשאת דברים קצרים, היא לא דיברה על מורכבות השבב

או על הפיזיולוגיה של הראייה. היא רק הביטה בבני משפחתה ואמרה בקול שקט אך יציב:

"האור שהבאתי לעולם לא נולד במעבדה. הוא נולד בלבבות שלכם, כנגד כל הסיכויים, בשנים שבהן עצם קיומי נחשב כעבירה על חוקי אנוש. הצללים איימו לבלוע, האכיפה לרמוס, והממשל למחוק.

האור שהבאתי לעולם נבנה מאותה עמידה איתנה ואמונה יוצאת דופן שנשבו בין כתלי הבית שבו שכנה הקבוצה הנבחרת. אותה רוח שהיתה לסבי למחסה ולעוגן בימי סערה, ולימדה אותנו כיצד לשמור על הניצוץ גם בחשיכה הגדולה ביותר".

המדליה כבדה וזוהרת, שמה חרוט עליה בריקועי זהב, והיא עטורה בסרטי בורדו קטיפתיים. היא נוטלת שובל קטיפתי וקושרת לקצותיו את שעון הכיס היוקרתי שקיבלה מסבה, שקיבל ממיטיבו.

"המדליה הזו והשעון המוצמד אליו", היא אומרת וקולה מסגיר את התרגשותה, "הם העדות לכך שגם מתוך החשיכה והחוקים האכזריים ביותר - אהבה, מסירות ומורשת איתנה, יכולות לבקוע זריחה שתהדהד מקצה העולם ועד קצהו".

01

1990 陈曦

ממעוף הציפור או ממרומי הבית שלה שבקומה החמש עשרה, נראה מגרש המסדרים של בית הספר בעת מסדר הבוקר כמו אבני לגו מסודרות בשורות. טורים ארוכים ורחבים שיוצרים גושים רבועים בצבע תכלת, על פני משטח ענק המרוצף בלבנים אפרוריות.

דגלי הרפובליקה העממית של סין מקיפים את מתחם הספורט. האדום שולט בהם. הצבע שמבהיר יותר מכל מי ששולט במדינת סין הגדולה. שבע בבוקר. אלפי תלמידים. תלבושת תכלה אחידה. סרט אדום בצוואר. מוזיקה קצבית. דגל מורם לראש התורן במרכז המגרש. הגושים מצדיעים, אגרוף ימין מורם מעל האוזן.

אלפי זוגות עיניים מביטות בהערצה בדגל המתנוסס. כפיים מוחאות בקצב התופים שברקע. הדגל נפתח למלוא אורכו. התיפוף מגביר קצב, גם מחיאות הכפיים. כוכב גדול מתגלה בפינה השמאלית. הרקע האדום מבליט את הכוכב הצהוב ואת ארבעת הכוכבים הקטנים שסביבו.

משב רוח עולה מהיאנגצה, הנהר הארוך שזורם לו בנחת בעיר המטרופוליין. הדגל מתנופף ברוח כמברך את ילדי סין ביום טוב ומביא

להם דרישת שלום מהנשיא השולט, הכוכב של סין.

"שמונה צעדים קדימה, שמונה אחור", איו, אר, סאן, סי, וו, ליו, צ'י, בא.

一 二 三 四 五 六 七 八

"אחת, שתיים, שלוש, ארבע, חמש, שש, שבע, שמונה". הכרוז צועק את המספרים והאלפים מצייתים.

הכרוז מכריז על צעדי ההתעמלות. תרגילי בוקר לשמירה על כושר. כגוש אחד נע המגרש קדימה ואחור. "להתכופף, להזדקף, להרים, להוריד". אלפי התלמידים מצייתים. התנועות מושלמות. הקצב אחיד.

גושי התכלת הולכים ישר, רצים ימינה, זוחלים לשמאל, כמו גלים תכולים הנעים באחידות מדהימה, כמו אדוות הים בעת סער.

הכרוז נודם, וגם הילדים. אלפי התלמידים עוזבים בצעדים מהירים את המגרש. הם רצים כמגורשים לכיתותיהם. כל אחד מהם יודע את מקומו ומשתלב עם עשרות חבריו בכיתה אחת, בשבעה טורים, בשלושים וחמישה שולחנות ובשבעים כסאות.

כיתה אחת ממוצעת בבית ספר מספר שמונים וחמש בעיר צ'ונגצ'ינג שבמחוז סצ'ואן ברפובליקה העממית של סין.

"השכבה השישית לגשת לאולם האוכל שבקומת הכניסה, הגיע זמן ארוחת הבוקר", מודיע הכרוז. בהתלהבות מאופקת קמים תלמידי הכיתה הגבוהה ונעמדים בזוגות בשורה עורפית ישרה. הם רעבים. חיכו שיסתיים השיעור של משוואות ונעלמים. שקולו המתכתי של הכרוז יציף את הכיתה והם יורשו לקום, ללכת ולאכול.

צ'ין שי מתרוממת ממקום מושבה בספסל האחרון שבטור האחרון. היא אחרונה בשורה. לבדה. אין לה בת זוג. היא מוכנה להישאר עם הנעלמים ולערוך משוואות, אבל הרעב דוחק בה.

"תעמדי רחוק ממני". שון ממרפקת אותה, שתזוז...

"בואי נחסום לה את הדרך", לוחשת צ'יאו באוזנה של שון ופוזלת לכיוונה של צ'ין ש'י כדי לראות אם שמעה את לחישתה. היא רוצה שתשמע.

"אין לך מה למהר, תקבלי אחרונה את המנה האחרונה". רינג חורצת לעומתה לשון.

"הלוואי שישארו לך רק פירורים", מיי דוחפת לה ליד כמה גרגרי אורז עבשים.

צ'ין שי רגילה לניכור ולהשפלה. היא עומדת רחוק ומרכינה ראש. שערותיה השחורות והחלקות מאהילות על פניה. מסתירות את העיניים, מחפות על המבט.

היא עומדת בחדר האוכל, רחוק מחלון החלוקה, ומחכה שכל התלמידים יקבלו את מנתם. כשכולם יהיו עסוקים באכילה היא תיגש לחלון כדי לקבל ארוחת בוקר. מקווה שישאר לה יותר מפירור.

"איזה יופי! תראו מה מחלקים היום!" צ'יאו כבר קיבלה את ה'יוטיאו', הסופגניות המטוגנות. אין מי שלא אוהב אותן.

"מה יום מיומיים?" רינג מתפלאת, מגרה את הסקרנות. כולם מתפלאים. את הסופגניות האלה מחלקים רק בימים מיוחדים. אבל הרעב דוחק בהם. הבטן מקרקרת, והריח הטוב מגרה את בלוטות הטעם.

"ללקק את האצבעות", בכוונה עוברת צ'יאו ליד צ'ין שי תוך שהיא דוחפת את היוטיאו מתחת לאפה, שתתגרה.

"לכי כבר..." היא דוחפת אותה, "תראי אם נשאר לך מהמתוק הזה". צ'יאו צוחקת בלגלוג. היא עוקבת אחרי צ'ין שי, בודקת כיצד תגיב כשיתברר לה כי מהיוטיאו נשארו רק פירורים.

1926 上海的天

כדור האש טרם הרים ראש. קרן אור חיוורת מבליחה מבעד למעטה החשיכה כאילו היתה מסתננת. בחשאי היא מרימה את הוילון השחור, מגלה לעין כל את פניה של העיר חסרת הרסן והשלטון.

השמש טרם עלתה ממעמקי החונגפו. אפיקו הרדום של הנהר הגדול הזורם בטבורה של העיר הגדולה שנגחאי טרם התעורר. הוא זורם לו בשלווה בין רבעיה, בניגוד מוחלט לחיי הדירים בה.

חושך על פני הנהר, ויש נהרה על פניו. מימיו עולזים לקראתי ולקראת היום החדש שמפציע.

עוד קרן שמש ועוד אחת ועוד עולות מימי הנהר. מפזזות על אדוותו. יוצרות כתמי אור שחושפים עוד ועוד כתמים עכורים של עיר המטרופולין.

הם לוחשים לי, מבטיחים שהיום שעולה יהיה טוב יותר מקודמו, שהיום החדש יהיה רטיה לפצעים של אתמול.

מימי הנהר שוטפים את הלכלוך שדבק ברגליי. הם חובקים אותן, מניעים אותן מצד לצד. הלוואי שיישטפו גם המחשבות הנוגות. כאב מדמם דבק בהן. הלוואי שמשוהו יניע אותן, יחבוק.

אולי אכנס לטבול בנהר, להרגיע גם את גבי המוכה?

אבן נזרקת למים. טיפות ניתזות. שני מעגלים נוצרים, מתרחבים לעוד ועוד מעגלים. מציירים על פני המים את המעגליות שעברה העיר הפרושה לפניי.

האצבעות מערבלות את החול התחוח. היד חופרת גומה. הלוואי שהייתי יכול לטמון את הראש בתוכה, שאשכח מה עשה האדם הלבן לבני עמי, שלא אשמע את שיאן קורא לי.

"טיאנג, איפה אתה?" קולו של דודי מהדהד, צולל בנהר, טובע. גם

בקשתי, שלא ימצא אותי, שוקעת במצולות.

שיאן יודע איפה לחפש אותי. הוא יודע שאני אוהב לשבת על שפת הנהר, לחוש את מגע המים, לבחוש בחול באצבעות ולהביט לשמים כדי לחפש את הכוכבים ולתפוס את קרן השמש העולה.

"טייאהאנג!" שיאן צועק את שמי. אני רוצה לברוח, אבל לאן אברח?

רק הנהר יקבל אותי למימיו בזרועות פתוחות.

"טייאהאנג, שוב הלכת לנהר!" פסיעות מהירות ונחרצות מתקרבות. עוד רגע אחוש את הבל פיו על פניי.

"טיאנג, בוא! אנחנו הולכים. קח..." הוא מנער את כתפי, אווז בצווארי ומאלץ אותי לקום ולבוא אחריו.

מוטות הריקשה שהוא דוחף לידיי מחוספסות. הן פוצעות את ידיי. רגליי נגררות אחרי שיאן שהולך בצעדים רחבים, גורר את הריקשה הגדולה שלו.

"דוד שיאן, למה? אביא יואנים בדרך אחרת..." תחנונים בקולי. אני לא מסוגל לעבור עוד יום של מכות ושל דחיפות.

"טיאנג, אתה כבר לא תינוק. ילד בן עשר לא צריך להתרגש מכל כאב. ריקשה זו פרנסה טובה. מזל שסבא יונג השאיר לנו רכוש..."

"הלוואי שלא היה משאיר..."

דוד שלי מסתכל עלי במבט כעוס. "בשביל אוכל ומקום לינה צריך לעבוד קשה. טיאנג, תגיד תודה שיש לך מיטה לישון", אומר שיאן, מחייך באדיבות ומצופף אותי בין ששת ילדיו על שני מזרנים שזרוקים על הרצפה.

"אחותי מתה כשילדה אותך, טיאנג", הוא תמיד מזכיר את אימי, שאבין למה הוא דואג לי.

"איפה אבא שלי?" אני מתעניין באותה תדירות. שיאן שוב מחייך באדיבות ופונה ללכת. הוא לא מוכן לענות לי.

קרן שמש טובעת בנהר, צוללת למצולות, נוטלת עימה את מעגל האור הקטן שיצרה.